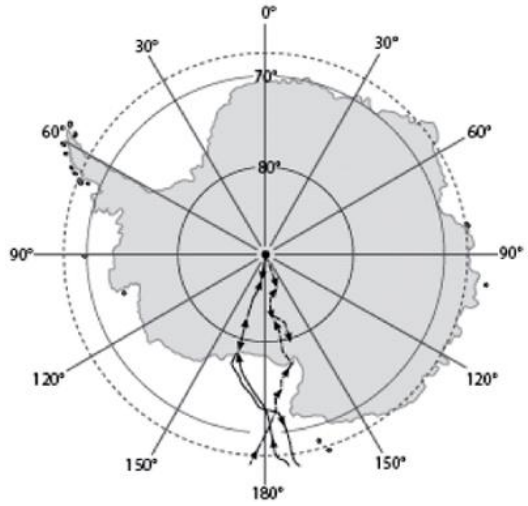
Завдання І туру Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії

25 жовтня 2026р., **8 клас**

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТУР (40 балів)

Тести *(10 балів)*

1. *На картосхемі позначено маршрути експедицій* ***(1 бал)***

А Р. Амундсена, Р. Скотта.
Б А. Веспуччі, А. Гумбольдта.
В А. Тасмана, Дж. Кука.
Г Б. Діаша, Васко да Гами.

2. *До узбережжя якого материка прибуде судно, що рухається, не змінюючи курсу, від берегів Австралії за азимутом 270°?* ***(1 бал)***

А Євразії
Б Антарктиди
В Північної Америки
Г Африки

3. *Щоб постійно протягом доби спостерігати світанок, потрібно весь час пересу-ватися з певною швидкістю вздовж* ***(1 бал)***

А паралелі на схід
Б паралелі на захід
В меридіана на північ
Г меридіана на південь

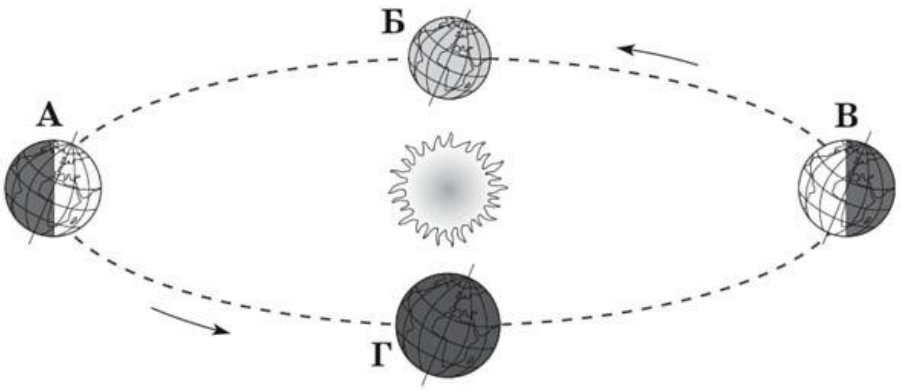
4. *Укажіть причину відхилення пасатів у Північній півкулі на південний захід, а в Південній – на північний захід* ***(1 бал)***

А рух Землі навколо своєї осі
Б зміна меж літосферних плит
В розташування гірських хребтів
Г формування океанічних течій

5. *Укажіть спільну ознаку озер Чад, Ейр та Аральського озера-моря* ***(1 бал)***

А розміщені в Південній півкулі
Б утворилися в грабенах земної кори
В розміщені у Південній півкулі
Г належать до безстічних

6. *Якою буквою позначено місце Землі на орбіті в той час, коли в Україні літо?* ***(1 бал)***

А буквою А
Б буквою Б
В буквою В
Г буквою Г

*7. **Установіть відповідність між країнами-сусідами України та природними межами, по яких проходить державний кордон України. (2 бали)***

1. Угорщина	**А** р. Тиса
2. Польща	**Б** р. Дністер
3. Румунія	**В** р. Західний Буг
4. Молдова	**Г** р. Сіверський Донець
	Д Кілійське гирло Дунаю

1 А 2 В 3 Д 4 Б

8. Установіть відповідність між півостровом та типовим для нього природним комплексом ***(2 бали)***

1 Аравійський	**А** савани й рідколісся
2 Лабрадор	**Б** пустелі
3 Індостан	**В** вологі екваторіальні ліси
4 Апеннінський	**Г** вічнозелені твердолисті ліси й чагарники
	Д лісотундра

1 Б 2 Д 3 А 4 Г

Описові питання *(20 балів)*

1. Однією з найбільших проблем сучасності, яка виникла внаслідок взаємодії людини з материками та Світовим океаном, називають утворення «сміттєвих островів» або «сміттєвих плям» скупченням пластику. У північній частині Тихого океану утворився один з найбільших «сміттєвих островів», що займає площу понад 1,6 млн км^2. Охарактеризуйте причини виникнення цього явища та можливі шляхи вирішення проблеми. ***(10 балів)***

Орієнтовна відповідь

Причини утворення «сміттєвих островів» у Тихому океані:

- *Надмірне виробництво та споживання пластику*
- *Потрапляння сміття через річкові системи*
- *Дія океанічних течій (колообігів)*
- *Відсутність біодеградації пластику.*

Наслідки механічного забруднення довкілля:

- *Зменшення надходження сонячного світла вглиб водного горизонту – припинення фотосинтезу.*
- *Механічне пошкодження великих водних тварин*
- *Створення нових біотопів для існування біоценозів. Поява твердих субстратів у відкритому океані призвела до формування специфічних угруповань прикріплених гідробіонтів.*

***Шляхи вирішення проблеми «сміттєвих островів»** у Світовому океані вимагають залучення міжнародної спільноти, урядів, бізнесу та громадян. Основні заходи можна поділити на такі напрями:*

- *Законодавче обмеження одноразового пластику: Впровадження заборон та обмежень на виробництво й продаж одноразового пластикового пакування, посуду, пакетів та трубочок на державному та міжнародному рівнях.*
- *Модернізація інфраструктури переробки відходів: Розбудова ефективних систем роздільного збору, сортування та вторинної переробки сміття на суші, особливо в прибережних країнах та басейнах великих річок.*
- *Впровадження технологій очищення океану: Підтримка та масштабування інноваційних проєктів (таких як The Ocean Cleanup), що використовують автономні загороджувальні бар'єри для вилову пластику з океанічних течій та гирл річок.*

2. «Академік Вернадський» – це єдина українська антарктична наукова станція, розташована на острові Галіндез біля узбережжя Антарктичного півострова. Станція була заснована Великою Британією під назвою «Фарадей» у 1947 році та подаровано-передана Україні у 1996 році. Завдяки цій станції Україна належить до невеликої групи країн, що мають власні постійні науково-дослідні бази в Антарктиці. Охарактеризуйте сучасні дослідження українських полярних науковців та труднощі з якими вони зустрічаються. ***(10 балів)***

Орієнтовна відповідь

Один із найважливіших напрямів роботи науковців полягає у безперервному гідрометеорологічному моніторингу та спостереженні за глобальними змінами клімату. Українські метеорологи продовжують унікальний ряд спостережень за станом озонового шару Землі, розпочатий ще британськими попередниками. Геофізичні дослідження охоплюють вивчення магнітного поля Землі, зондування іоносфери та реєстрацію озонових аномалій. Науковці систематично моніторять популяції пінгвінів, тюленів та китів, а також оцінюють динаміку танення антарктичних льодовиків. Геологічні та геохімічні вишукування спрямовані на аналіз мінерально-сировинного потенціалу регіону та вивчення сейсмічної активності.

Робота українських полярників супроводжується численними суворими викликами та труднощами. Головною природною перешкодою є екстремальні погодні умови Антарктики з штормовими вітрами, лютими морозами та тривалою ізоляцією. Географічна віддаленість острова Галіндез суттєво ускладнює логістику, регулярний зв'язок та своєчасну доставку свіжих продуктів чи обладнання. Тривале перебування ізольованого колективу в обмеженому просторі створює високе психологічне навантаження на учасників річних експедицій. Складні умови воєнного стану в Україні створюють додаткові виклики для стабільного фінансування та забезпечення діяльності станції.

3. Дати визначення таким термінам***: літосферна плита, картографічна проекція, природна зона, режим річки, географічна оболонка. (5 балів)***

Географічний текст *(5 балів)*

Вставте у текст пропущені географічні назви або терміни.

Найменший за площею материк Землі …***Австралія***…, який омивається водами двох океанів – …***Індійського***…. та ……***Тихого***…. Уздовж північно-східного узбережжя континенту простягається найбільше у світі скупчення коралових островів – ……***Великий Бар'єрний риф***…. Єдиною гірською системою материка, розташованою на східному узбережжі є …***Великий Вододільний хребет***…. Найвища точка материка – г. …***Костюшко***. (2228м). Більшу частину внутрішніх районів материка займає тропічна пустеля …***Вікторія.***. . Найважливішою водною артерією є річка …***Муррей***., яка бере початок на західних схилах гір. Ендемічним видом флори континенту є …***евкаліпт***.., чиє вузьке листя повертається ребром до сонця, щоб зменшити випаровування води в умовах тропічної спеки. Листя та молоді пагони цієї рослини слугують єдиним джерелом живлення та середовищем існування для сумчастого ссавця – …***коали***… Ось така унікальна природа цього материка.

ПРАКТИЧНИЙ ТУР (40 балів)

Задача 1. Відстань між двома населеними пунктами на карті масштабу 1:100 000 становить 15 см, якою буде ця відстань на карті масштабу 1:250 000? ***(10 балів)***

Запишемо масштаби обох карт у вигляді іменованого масштабу:

1: 100 000 це в 1 см 1 км

1: 250 000 це в 1 см 2,5км

Використовуємо дані першої карти обчислюємо реальну відстань на місцевості:

*Відстань на місцевості = 15см * 1км/см = 15 км*

Знаючи реальну відстань (15 км) та іменований масштаб другої карти (в 1 см 2,5км) обчислюємо відстань на новій карті:

Відстань на новій карті= 15 км : 2,5 км/см = 6 см

Відповідь: 6 см

Задача 2. Абсолютна вологість повітря за температури +25^{0}С становить 15,3 г/м$^{3.}$ Визначте відносну вологість повітря якщо відомо, що за цієї температури максимально можлива вологість повітря становить 23,5 г/м^3**(*10 балів*)**

Відносна вологість — це відношення абсолютної вологості повітря до максимально можливої за даної температури, виражене у відсотках:

$$R=q:Q*100, \text{ де}$$

R – відносна вологість, %

q – абсолютна вологість, г/м^3

Q – максимальна можлива кількість водяної пари в 1 м^3 повітря за даної температури, г/м^3

Підставимо наші значення у формулу:

$$15,3г/м^3 : 23,5\ г/м^3 * 100\% = 65,1\%$$

Відповідь: 65 %

Робота з контурною картою (5 балів)

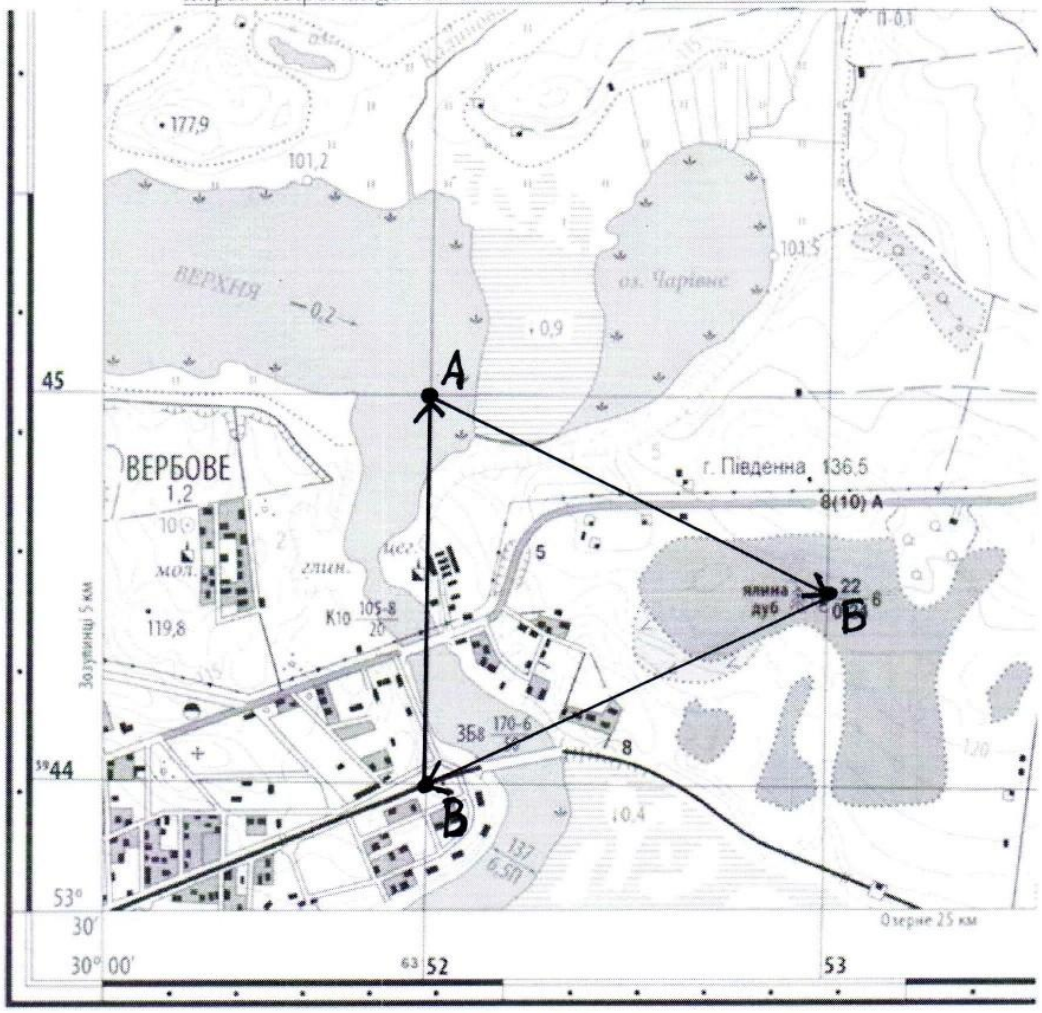
Позначити на контурній карті світу такі відомі географічні об'єкти: *Великий Бар'єрний риф, вулкан Кілиманджаро, Великий Каньйон, водоспад Анхель, озеро Іссик-Куль, Мертве море, річка Парана, Гавайські острови, Бермудські острови, Біскайська затока.*

Робота з топографічною картою (15 балів)

Фрагмент топографічної карти

https://testportal.gov.ua/demonstratsijnyj-variant-nmt-2026/

https://testportal.gov.ua/demonstratsijnyj-variant-nmt-2026/

Масштаб 1: 20 000

Суцільні горизонталі проведено через 5 м

1. Позначити точки на фрагменті топографічної карти за прямокутними координатами ***(6 балів)***:

точка А X_A=5945000 Y_A=6352000

точка Б $X_Б$=5944500 $Y_Б$=6353000

Точка В $X_В$=5944000 $Y_В$=6352000

Визначити: азимут з точки А на точку Б; азимут з точки Б на точку В; азимут з точки В на точку А ***(6 балів***

Відповідь: АБ=115^0 БВ = 245^0 ВА = 0^0 (360^0) можлива похибка +/-10^0

2. Визначте відстань (у метрах), яку має пройти працівник від місця роботи на глиняному кар'єрі біля с. Вербовове до свого будинку на лівому березі річки Верхня, якщо на карті довжина цього шляху становить 5,5 см. ***(1 бал)***

Відповідь: 1100м

3. Яка відносна висота г. Південної щодо урізу води у річці Верхня? ***(1 бал)***

Відповідь: 35,3м

4. На скільки місцевий час (у хвилинах) у с. Вербове випереджає місцевий час на Грінвічському меридіані (для розрахунків беремо ціле число градусів)? ***(1 бал)***

Відповідь: 120 хв.